

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

YVES BOT

3 päivänä heinäkuuta 2007¹

1. Tämä ennakkoratkaisumenettely koskee Alankomaiden verojärjestelmää, jota sovelletaan Alankomaihin sijoittautuneisiin yhteissijoitusyrityksiin. Järjestelmällä saadaan aikaan se, että kyseisessä jäsenvaltiossa sijoitusyritysten kautta saaduista osingoista ei tosiasiaassa veroteta sijoitusyritystä vaan verojen maksajana ovat – voiton jakamisen jälkeen – sijoitusyrityksen osakkeenomistajat. Tämä tapahtuu siten, että sijoitusyritykselle palautetaan sen Alankomaihin sijoittautuneilta yhtiöiltä saamista osingoista suoritettu lähdevero, jonka kyseiset yhtiöt ovat pidättäneet.

2. Yhteissijoitusyrityksille annetaan Alankomaissa hyvitys myös muista maista saaduista osingoista pidätetyistä ulkomaisista lähdeveroista. Hyvitykselle on kaksi rajoitusta. Ensinnäkin se rajoittuu siihen määrään, jonka Alankomaissa asuva luonnollinen henkilö olisi voinut vähentää Alankomaiden verosta Alankomaiden ja sijoitusmaan välillä kaksin-

kertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn verosopimuksen perusteella. Toiseksi hyvitys pienenee sen mukaan, missä määrin osakkeenomistajat, jotka eivät asu Alankomaissa tai jotka eivät ole sijoittautuneet sinne, osallistuvat kyseisen sijoitusyrityksen pääomaan.

3. Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaat) esittää yhteisöjen tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä voidakseen arvioida, soveltuvatko nämä kaksi rajoitusta yhteen EY:n perustamissopimuksessa esitettyjen pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten kanssa.

4. Tässä ratkaisuehdotuksessa kertaan oikeuskäytännön päälinjat osinkoverotusta ja kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan jäsenvaltioiden toimivallan rajojen osalta. Sen jälkeen osoitan, miltä osin tässä tapauksessa riitautetut kaksi rajoitusta ovat mielestäni kyseisen oikeuskäytännön perusteella EY 56 ja EY 58 artiklan säännösten vastaisia.

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

7. Edelleen EY 58 artiklassa määrätään seuraavaa:

A *Yhteisön lainsäädäntö*

”1. Mitä [EY] 56 artiklassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta:

5. EY 56 artiklan 1 kohdan mukaan sen perustamissopimuksen luvun, johon kyseinen artikla kuuluu, määräysten mukaisesti kiellettyjä ovat kaikki rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.

a) soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella;

6. EY 57 artiklan 1 kohdassa määrätään kolmansia maita koskevista siirtymätoimenpiteistä. Siinä todetaan seuraavaa:

b) toteuttaa kaikki toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä, jotta estetään verotusta ja rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten rikkominen, taikka säätää pääomanliikkeitä koskevista ilmoitusmenettelyistä hallinnollisten tietojen tai tilastotietojen saamiseksi taikka toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.

”Mitä [EY] 56 artiklassa määrätään, ei estä soveltamasta kolmansiin maihin sellaisia rajoituksia, jotka ovat kansallisen lainsäädännön tai yhteisön oikeuden mukaan voimassa 31 päivänä joulukuuta 1993 ja jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien hyväksymistä pääomamarkkinoille.”

— —

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut toimenpiteet ja menettelyt eivät saa olla keino

mielivaltaiseen syrjintään taikka [EY] 56 artiklassa tarkoitetun pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.”

samaksi sen verorasituksen kanssa, joka kohdistuu yksityisten sijoittajien suoraan tekemiin sijoituksiin. Tällaisten yritysten sijoitustuottoa siis verotetaan mahdollisimman pitkälle siten kuin kysymyksessä olisi sijoitusyrityksen osakkeenomistajien suoraan saama tuotto. Tämä on järjestetty seuraavassa kuvatulla tavalla.

B Kansallinen lainsäädäntö

8. Alankomaiden lainsäädännössä yhteissijoitusyritysten verojärjestelmästä säädetään vuoden 1969 yhteisöverolain (Wet op de vennootschapsbelasting) 28 §:ssä ja sijoitusyrityksistä tehdyn päätöksen (Besluit beleggingsinstellingen) 6 §:ssä.

11. Sijoitusyritys on yhteisöverovelvollinen, mutta sen voittoihin sovelletaan nollaverokantaa. Nämä voitot on kuitenkin periaatteessa jaettava kokonaisuudessaan sijoitusyrityksen osakkeenomistajille viimeistään kahdeksantena kuukautena kyseisen verovuoden lopusta.

9. Yhteisöverolain 28 §:n mukaan sijoitusyrityksillä tarkoitetaan osakeyhtiöitä, rajavastuuyhtiöitä tai sijoitusrahastoja, joilla on kotipaikka Alankomaissa ja joiden toimialana ja tosiasiallisena toimintana on varallisuuden sijoittaminen.²

12. Jos sijoitusyrityksellä on omistuksessaan Alankomaihin sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeita ja näiden osakkeiden perusteella maksetaan sille osinkoja, sijoitusyritykselle palautetaan Alankomaiden osinkovero, jonka kyseiset osinkoja jakavat yhtiöt ovat pidättäneet siltä lähdeverona näistä osingoista.

10. Tämän sijoitusyrityksiä koskevan verojärjestelmän tarkoituksena on saattaa sijoitusyrityksen välityksellä saatujen sijoitustuotteiden verorasitus mahdollisimman pitkälle

13. Jos sijoitusyritys saa muihin maihin sijoittautuneilta yhtiöiltä osinkoja, joista nämä maat ovat pidättäneet veron, noudatetaan seuraavaa järjestelyä.

2 – Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan muilla edellytyksillä ei tässä tapauksessa ole merkitystä.

14. Alankomaiden lainsäädännössä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi annettujen normaalien sääntöjen mukaan ulkomailla maksettua veroa ei hyvitetä. Alankomaat antaa nimittäin vähentää ulkomaisen veron Alankomaiden yhteisöverosta ainoastaan sitä suhdelukua vastaavan määrän mukaisesti, joka edustaa kyseisten osinkojen osuutta Alankomaiden yhteisöverosta.

15. Koska sijoitusyrityksen voittoja verotetaan nollaverokannan mukaan ja koska muista maista saataville osingoille ei näin ollen ole luettavissa osuutta yhteisöverosta, Alankomaiden lainsäädäntöön on otettu järjestely, jonka mukaan ulkomailla pidätetyn veron osalta annetaan ”hyvitys” siihen määrään asti, joka vastaa näiden osinkojen laskennallista osuutta Alankomaiden yhteisöverosta.

16. Tähän hyvitysjärjestelmään liittyy kuitenkin kaksi rajoitusta, jotka on riitautettu pääasian oikeudenkäynnissä.

17. Ensinnäkin tällainen hyvitys annetaan vain sellaisissa tapauksissa, joissa – Alankomaissa asuvien tai sinne sijoittautuneiden osakkeenomistajien tekemien suorien sijoitusten kohdalla – on verotusmenettelylain tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen nojalla olemassa oikeus ulkomaisen veron vähentämiseen Alankomaiden verosta.

18. Toiseksi hyvitystä pienennetään sillä perusteella, missä määrin osakkeenomistajat, jotka eivät asu Alankomaissa tai eivät ole sinne sijoittautuneita, osallistuvat sijoitusyrityksen pääomaan.

19. Jos yrityksellä on osakkeenomistajia, jotka eivät asu Alankomaissa tai eivät ole sinne sijoittautuneita, hyvityksen määrä lasketaan sijoitusyrityksistä tehdyn päätöksen 6 §:n mukaan seuraavan kaavan mukaisesti:

$$T = B \times 7 \text{ Sr} / (10 \text{ S} - 3 \text{ Sr})$$

Laskentakaavassa T tarkoittaa hyvitystä; B on vähennyskelpoisen veron määrä siinä tapauksessa, että kaikki osakkeenomistajat olisivat verovelvollisia Alankomaissa; Sr tarkoittaa määrää, joka kyseisenä päivänä on maksettu niistä sijoitusyrityksen osakkeista tai osuuksista, jotka Alankomaissa asuvat luonnolliset henkilöt tai Alankomaihin sijoittautuneet ja yhteisöveron alaiset yritykset, jotka eivät ole sijoitusyrityksiä, omistavat suoraan tai toisten sijoitusyritysten kautta; S

edustaa määrää, joka tänä samana päivänä on maksettu kaikista sijoitusyrityksen liikkeeseen lasketuista osakkeista tai osuuksista.

20. Sijoitusyrityksen osakkeenomistajat maksavat puolestaan tämän yrityksen voitonjaosta Alankomaissa veroa, jonka yritys itse pidättää.

21. Sijoitusyrityksen Alankomaissa asuvien tai sinne sijoittautuneiden osakkeenomistajien kannalta tämä osinkovero on veroennakko. Voitoista pidätetty vero voidaan vähentää maksettavana olevasta tulo- tai yhteisöverosta, ja siltä osin kuin osinkovero ylittää tämän veron, se palautetaan. Ulkomailla asuvalta tai sinne sijoittautuneelta osakkeenomistajalta pidätetty osinkovero palautetaan ainoastaan, jos tästä on määrätty kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyssä sopimuksessa tai Alankomaiden verotusmenettelylaissa.

22. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan tällaisessa järjestelmässä osingoista ei tosiasiaa veroteta sijoitusyritystä, vaan verojen maksajana ovat – voiton jakamisen jälkeen – sijoitusyrityksen osakkeenomistajat.

II Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti

23. Orange European Smallcap Fund NV³ on yhtiö, jonka toimialana on riskien hajautamiseen pohjautuva varojen sijoittaminen arvopapereihin ja muihin sijoituskohteisiin. Yhtiön kotipaikka on Amsterdamissa. Verotuksellisesti se katsotaan yhteisöverolain 28 §:ssä tarkoitetuksi sijoitusyritykseksi.

24. Yhtiön hallussa on eurooppalaisten pörssiyritysten arvopapereista muodostuva sijoitussalkku. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin täsmentää, että OESF:llä ei ollut kyseisenä tilivuonna Alankomaiden ulkopuolella sijaitsevista yhtiöistä sellaista osakemäärää, jonka nojalla se olisi voinut määrätä näiden yhtiöiden toiminnasta.

25. OESF:n osakkeenomistajina on sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä. Kyseisellä tilikaudella näistä suurin osa oli Alankomaissa asuvia tai sinne sijoittautuneita. Muutamien asuin- tai kotipaikka oli muissa jäsenvaltioissa (Belgia, Saksa, Ranska, Luxemburg ja Yhdistynyt kuningaskunta) tai kolmansissa maissa (Yhdysvallat ja Sveitsi).

3 – Jäljempänä OESF.

26. OESF sai tilikaudella 1997–1998 osinkoja omistamiensa ulkomaisten yhtiöiden osakkeiden perusteella 5 257 519,15 Alankomaiden guldenia (NLG). Siltä kannettiin näistä osingoista ulkomaisena lähdeverona 735 320 NLG. Tähän määrään sisältyy 132 339 NLG:n suuruinen Saksan vero ja 9 905 NLG:n suuruinen Portugalin vero.

27. OESF vaati, että Alankomaiden veroviranomainen myöntää sille näiden ulkomaisten verojen osalta hyvityksen, jonka laskennassa huomioon otettavan lähdeveron määrä on 735 320 NLG.

28. Veroviranomainen katsoi, ettei Saksassa ja Portugalissa kannettuja veroja tule ottaa huomioon hyvityksen määrää laskettaessa. Se perusteli tätä sillä, ettei kyseisenä vuonna voimassa olleessa Alankomaiden kuningaskunnan ja Saksan liittotasavallan välisessä verosopimuksessa määrätä, että Alankomaissa asuvalla osakkeenomistajalla on oikeus vähentää tällainen Saksasta saamistaan osingoista Saksassa pidätetty vero, ja ettei Alankomaiden kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan välillä ollut kyseisenä vuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyä sopimusta.

29. Näin ollen veroviranomainen vahvisti hyvityksen laskennassa huomioon otettavan

ulkomaisen veron määräksi 593 076 NLG. Hyvityksen määräksi se vahvisti 418 013 NLG käyttämällä sijoitusyrityksistä tehdyn päätöksen 6 §:ssä määriteltä menetelmää, jota sovelletaan silloin, kun kaikki osakkeenomistajat eivät asu Alankomaissa tai eivät ole sinne sijoittautuneita.

30. OESF nosti asiassa kanteen Gerechthof te Amsterdamissa (Amsterdamin muutoksenhakutuomioistuini), joka kumosi veroviranomaisen päätöksen ja asetti hyvityksen määräksi 622 006 NLG. Tuomioistuin katsoi, että Saksassa ja Portugalissa kannettujen verojen jättäminen huomiotta hyvityksen määrää laskettaessa ja hyvityksen pieneminen suhteessa ulkomailla asuvien tai sinne sijoittautuneiden osakkeenomistajien omistukseen OESF:n yhtiöpääomasta on sellainen pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus, jota ei voida perustella.

31. Staatssecretaris van Financiën (valtiovarainministeriön valtiosihteeri) on hakenut muutosta tähän tuomioon kassaatiovalituksella. Se on riitauttanut Gerechthof te Amsterdamin päätelmät Saksassa ja Portugalissa kannettujen verojen huomioon ottamisesta ja hyvityksen pienemisestä suhteessa Alankomaiden ulkopuolella asuvien tai sen ulkopuolelle sijoittautuneiden osakkeenomistajien omistukseen yhtiöpääomasta.

III Ennakkoratkaisupyyntö

32. Alankomaiden Hoge Raad on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko EY 56 artiklaa, luettuna yhdessä EY 58 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että sellainen sääntely on EY 56 artiklassa olevan kiellon vastainen, jonka mukaan hyvitys, joka verotuksellisesti sijoitusyritykselle myönnetään – tämän päätöksen 5.2.1 kappaleen lopussa esitettyistä syistä – sen toisesta jäsenvaltiosta saamista osingoista siellä pidätetyn lähdeveron takia:

a) rajoittuu siihen määrään, jonka Alankomaissa asuva luonnollinen henkilö olisi voinut vähentää toisen jäsenvaltion kanssa tehdyn verosopimuksen perusteella;

b) pienenee, jos ja siinä laajuudessa kuin verotuksellisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajat ovat sellaisia luonnollisia henkilöitä, jotka eivät asu Alankomaissa, tai sellaisia yhteisöjä, jotka eivät kuulu Alankomaiden yhteisöveron piiriin?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen annetaan kokonaan tai osittain myöntävä vastaus:

a) Käsittääkö EY 57 artiklan 1 kohdassa oleva käsite ’suorat sijoitukset’ myös osakemäärän omistamisen yhtiössä, jos osakkeenomistaja pitää määrää hallussaan yksinomaan sijoittamista varten eikä osakemäärää anna omistajalle mahdollisuutta käyttää määräävää vaikutusvaltaa kyseisen yhtiön johtamisessa tai valvonnassa?

b) Ovatko kaikki verotukseen liittyvät pääomaliikkeitä koskevat rajoitukset, jotka eivät olisi sallittuja, jos kyse olisi rajat ylittävistä pääomanliikkeistä EY:n sisällä, EY 56 artiklan perusteella samassa määrin kiellettyjä siinä tapauksessa, että kyse on – muuten samojen olosuhteiden vallitessa – pääomanliikkeistä kolmannelta maasta tai kolmanteen maahan?

c) Jos toisen kysymyksen b kohtaan annetaan kieltävä vastaus, onko EY 56 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltion verotuksellisen sijoitusyrityksen osalta säätämä rajoitus, joka koskee kolmannelta maasta saatujen osinkojen lähdeveron osalta saatavaa

hyvitystä ja joka perustuu siihen, että kaikkien verotuksellisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajien asuinpaikka ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa, ei ole yhteensopiva kyseisen artiklan kanssa?

c) asuvatko verotuksellisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajat, joiden kotipaikka on sen jäsenvaltion ulkopuolella, jossa verotuksellisen sijoitusyrityksen kotipaikka on, toisessa EY:n jäsenvaltiossa, tai onko niiden kotipaikka tällaisessa valtiossa?"

3) Onko edellisiin kysymyksiin annettavien vastausten kannalta eroa sillä,

IV Analyysi

a) onko se vero, joka toisessa maassa pidätetään tuosta maasta saatavista osingoista, sitä veroa korkeampi, joka pidätetään siinä jäsenvaltiossa, jossa verotuksellisen sijoitusyrityksen kotipaikka on, jaettaessa näitä osinkoja edelleen ulkomaisille osakkeenomistajille;

33. Ennen kuin siirryn tarkastelemaan ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymyksiä, vaikuttaa aiheelliselta palauttaa mieleen osinkoverotusta koskevan jäsenvaltioiden toimivallan rajoja koskevan oikeuskäytännön päälinjat etenkin siltä osin kuin on kyse yhtiön voittojen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi toteutetuista järjestelyistä ja kahdenvälisen verosopimusten vaikutuksista.

A Oikeuskäytännön päälinjat

b) asuvatko verotuksellisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajat, joiden kotipaikka on sen jäsenvaltion ulkopuolella, jossa verotuksellisen sijoitusyrityksen kotipaikka on, sellaisessa maassa, jonka kanssa kyseisellä jäsenvaltiolla on sopimus, jossa määrätään osinkojen lähdeveron vastavuoroisesta hyvittämisestä, tai onko niiden kotipaikka sellaisessa maassa;

1. Yleiset puitteet

34. Osinkoverotuksessa on kyse välittömästä verotuksesta, joka perustamissopimuksen perusteella ei nykyisin kuulu yhteisön

nimenomaiseen toimivaltaan. Jäsenvaltiot voivat siis vapaasti määrittää verotusvaltansa ehdot, toisin sanoen verokannan, verojen määrätymisperusteen, veronkantotavat ja oman verotusvaltansa soveltamisalan joko yksipuolisesti tai valtioiden välisillä verosopimuksilla.

35. Tämä verotusvalta ei – kuten yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut – kuitenkaan ole rajoittamaton. Jäsenvaltioiden on nimittäin sitä käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta, etenkin perustamissopimuksessa taattuja liikkumisvapauksia.⁴

36. Liikkumisvapauksien osalta jäsenvaltioiden toimivaltaa rajoittaa kaksi periaatetta. Ensimmäinen niistä on syrjäntäkielto: toisesta jäsenvaltiosta tulevaa verovelvollista ei saa syrjiä vastaanottavan valtion verotuksessa. Toinen periaate on, että kotijäsenvaltio ei saa estää omia kansalaisiaan käyttämästä liikkumisvapauksia. Kyseessä on toisin sanoen ”lähden esteitä” koskeva kielto.

37. Yhtiön voittojen verotukseen sovellettavan pääomien vapaan liikkuvuuden

periaatteen kohdalla nämä kaksi periaatetta ilmenevät oikeuskäytännössä siten, että jäsenvaltioilta ovat kiellettyjä ensinnäkin verotoimenpiteet, jotka rajoittavat ulkomaisten yhtiöiden mahdollisuuksia kerätä pääomia kyseisestä jäsenvaltiosta, ja toisaalta verotoimenpiteet, joilla kyseisen jäsenvaltion verovelvolliset saatetaan saada luopumaan pääomien sijoittamisesta ulkomaille sijoitautuneisiin yhtiöihin, ja poikkeuksellista on, että – toisin kuin perustamissopimuksessa taattujen muiden liikkumisvapauksien kohdalla – nämä kiellot eivät koske ainoastaan yhteisön sisäistä kauppaa vaan myös kauppaa kolmansien maiden kanssa.

38. Syrjäntäkiellon periaate, joka on pantu täytäntöön perustamissopimuksessa määräytyillä liikkumisvapauksilla, tarkoittaa, että jäsenvaltiot eivät saa soveltaa eri verosääntöjä samankaltaisiin tilanteisiin tai samoja verosääntöjä erilaisiin tilanteisiin. Tämän periaatteen mukaan kiellettyä ei ole pelkästään kansalaisuuteen perustuva avoin syrjäntä;⁵ sen vastaisia ovat myös kaikki piilevän syrjinnän muodot, joissa tosiasiallisesti päädytään samaan lopputulokseen muita erotteluperusteita soveltamalla.

39. Välittömän verotuksen alalla syrjäntäkiellon periaate ja jäsenvaltioille varattu

4 – Asia C-292/04, Meilicke ym., tuomio 6.3.2007 (Kok. 2007, s. I-1835, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksiineen).

5 – EY 48 artiklassa tarkoitettujen yhtiöiden osalta se, minkä valtion oikeusjärjestyksen alaisuuteen yhtiö kuuluu, määräytyy yhtiön kotipaikan perusteella, ja luonnollisten henkilöiden osalta vastaavasti kansalaisuuden perusteella; ks. asia C-330/91, Commerzbank, tuomio 13.7.1993 (Kok. 1993, s. I-4017, Kok. Ep. XIV, s. I-309, 13 kohta).

toimivalta joutuvat vastakkain erityisesti silloin, kun kansallisessa verolainsäädännössä säädetään erilaisesta kohtelusta sen mukaan, missä verovelvollisen asuin- tai kotipaikka on.

40. Jäsenvaltioiden verotusvalta nimittäin määräytyy periaatteessa juuri verotuksellisen asuinpaikan perusteella. Jäsenvaltiot määräävät maassa asuville verovelvollisille luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille yleisen verovelvollisuuden, mutta verottavat ulkomailla asuvia verovelvollisia ainoastaan alueellaan hankituista tuloista. Lisäksi ne voivat myöntää yksinomaan maassa asuville verovelvollisille varattuja veroetuja, kuten henkilö- ja perhekohtaisen tilanteen huomioon ottamisesta aiheutuvia etuja, koska näiden tilannetta on helpompi arvioida. Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on myöntänyt, että maassa asuvien ja ulkomailla asuvien tilanteet eivät yleisesti ottaen ole samankaltaiset.⁶

41. Toiseksi sellainen kansallinen lainsäädäntö, jossa varataan veroetuja ainoastaan maassa asuville, hyödyttää pääasiassa kyseisen valtion omia kansalaisia, koska tavallisesti suurin osa ulkomailla asuvista on muiden maiden kansalaisia. Verotukselliseen

asuinpaikkaan perustuva lainsäädäntö on siis omiaan johtamaan kansalaisuuteen perustuvaan välilliseen syrjintään.⁷

42. Juuri tämä vastakkainasettelu käy ilmi EY 58 artiklasta, jonka mukaan se, mitä EY 56 artiklassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia, jotka eivät ole toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella, kohdellaan eri tavoin, mutta tällaiset toimenpiteet eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään taikka pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.

43. Kansallista verolainsäädäntöä, jonka mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella, voidaan pitää EY 56 ja EY 58 artiklan mukaisena vain, jos tämä erilainen kohtelu koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti toisiinsa rinnastettavissa kyseistä verotustoimenpidettä sovellettaessa.

44. Jos tilanteet kuitenkin ovat objektiivisesti toisiinsa rinnastettavissa, tällainen erottelu

6 – Asia C-279/93, Schumacker, tuomio 14.2.1995 (Kok. 1995, s. I-225, 31 kohta).

7 – Ks. luonnollisten henkilöiden osalta em. asia Schumacker (tuomion 28 ja 29 kohta) ja oikeushenkilöiden osalta em. asia Commerzbank (tuomion 15 kohta).

voidaan oikeuskäytännön mukaan katsoa yhteisön lainsäädännön mukaiseksi vain, jos se on perusteltu jollakin EY 58 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainituista syistä tai yleistä etua koskevista pakottavista syistä, kuten verojärjestelmän johdonmukaisuuden säilyttämiseksi, ja jos se ei ylitä sitä, mikä on tarpeen kyseessä olevilla säännöksillä tavoiteltavan päämäärän saavuttamiseksi.⁸

2. Toimenpiteet kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi

45. Yhteisöjen tuomioistuin on useissa tuomioissa täsmentänyt tämän välitöntä verotusta koskevan jäsenvaltioiden yleisen toimivallan ulottuvuutta sellaisten yksipuolisten tai verosopimukseen perustuvien valtiollisten toimenpiteiden osalta, joiden tarkoituksena on yhtiöiden jakamien voittojen kaksinkertaisen verotuksen välttäminen tai vähentäminen.

46. Heti aluksi on syytä palauttaa mieleen, että yhtiön voitot voivat joutua kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi erilaisissa tilanteissa. Voittoihin voidaan soveltaa ”ketjuverotusta” tai ”taloudellista kaksinkertaista verotusta” silloin, jos vero kannetaan kahdelta eri verovelvolliselta, nimittäin ensin itse yhtiöltä verotettaessa sen voitoja

ja sen jälkeen voitonjakoon osallistuvalla osakkeenomistajalla yhteisö- tai tuloverotuksessa sen mukaan, onko kyseessä yhtiö vai yksityishenkilö.

47. Nämä voitot voivat joutua myös ”oikeudellisen kaksinkertaisen verotuksen” kohteeksi silloin, kun samaa verovelvollista verotetaan kahteen kertaan samasta tulosta. Tällainen tilanne voi syntyä silloin, kun osinkoja saavalta osakkeenomistajalta yhtäältä pidätetään näistä osingoista lähdevero siinä jäsenvaltiossa, johon osinkoja jakava yhtiö on sijoittautunut, ja toisaalta kannetaan tulovero siinä valtiossa, jossa osakkeenomistaja asuu.

48. Asiaa koskevassa oikeuskäytännössä lähdetään siitä, että yleisesti ottaen kaksinkertainen verotus ei ole yhteisön lainsäädännön vastaista.

49. Perustamissopimuksen puitteissa ei nimittäin ole annettu kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi lainkaan säännöksiä toimivallan jakautumisesta jäsenvaltioiden välillä. Kaksinkertainen verotus on kielletty vain muutamissa direktiiveissä, kuten

⁸ – Asia C-319/02, Manninen, tuomio 7.9.2004 (Kok. 2004, s. I-7477, 29 kohta).

neuvoston direktiivissä 90/435/ETY,⁹ joilla ei tässä tapauksessa ole merkitystä.¹⁰ Yleissopimusta 90/436/ETY¹¹ lukuun ottamatta jäsenvaltiot eivät myöskään ole tehneet alalla ainuttakaan EY 293 artiklaan perustuvaa monenvälistä sopimusta.

jaettu, verottaa samaa verovelvollista näiden osinkojen määrän rajoissa.¹²

50. Tällaisella lähtökohdalla on kaksi seurausta. Ensinnäkään yhteisön lainsäädännön rikkomista ei vielä sinänsä merkitse sellainen kaksinkertainen verotus, joka johtuu siitä, että kaksi jäsenvaltiota käyttää samanaikaisesti verotusvaltaansa siten, että asuinvaltio verottaa verovelvollista tämän kokonaisuutena ja valtio, jonka alueella osingot on

51. Toiseksi, koska voimassa ei ole asiaa koskevaa lainsäädäntöä eikä monenvälistä yleissopimusta, jäsenvaltiot voivat vapaasti määrittää tekijät, joiden perusteella niiden välinen verotusvalta jakaantuu, ja joko yksipuolisesti tai kahdensivuisissa verosopimuksissa vahvistaa tarvittavat toimenpiteet kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi. Tätä toimivaltaa käyttäessään jäsenvaltioiden on kuitenkin sekä yksipuolisten toimenpiteidensä että verosopimukseen perustuvien toimenpiteidensä puitteissa noudatettava yhteisön lainsäädännöstä ja erityisesti liikkumisvapauksista johtuvia vaatimuksia.¹³

52. Yhteisöjen tuomioistuimella on useissa oikeustapauksissa ollut tilaisuus tarkentaa tämän velvollisuuden ulottuvuutta sikäli kuin on kyse veroista, joita jäsenvaltiot kantavat

9 – Eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettu neuvoston direktiivi (EYVL L 225, s. 6). Ks. myös säästöjen tuottamien korkotulojen verotuksesta 3.6.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/48/EY (EUVL L 157, s. 38) ja eri jäsenvaltioissa sijaitsevien lähiyhtiöiden välisiin korko- ja rojaltimaksuihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä 3.6.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/49/EY (EUVL L 157, s. 49).

10 – Direktiiviä 90/435, sellaisena kuin se oli voimassa kyseisenä tilivuonna, sovellettiin yhtiöihin, joilla on vähintään 25 prosentin osuus toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan yhtiön pääomasta. Sen 2 artiklan mukaan direktiivi koskee vain yhtiöitä, jotka ilman vapautusta ovat velvollisia maksamaan yhteisöveroa, ja kuten tiedetään, yhteisöveron alaisiin sijoitusyrityksiin sovelletaan nollaverokantaa.

11 – Kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä 23.7.1990 tehty yleissopimus (EYVL L 225, s. 10).

12 – Ks. tältä osin asia C-513/04, Kerckhaert ja Morres, tuomio 14.11.2006 (Kok. 2006, s. I-10967), jossa oli kyse Belgian verolainsäädännöstä, jonka mukaan tuloveron yhteydessä sovelletaan samaa yhtenäistä verokantaa kyseiseen valtion sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeiden perusteella saatuihin osinkoihin ja toisen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeiden perusteella saatuihin osinkoihin ilman mahdollisuutta hyvittää tässä toisessa jäsenvaltiossa pidettyä lähdeveroa. Yhteisöjen tuomioistuin totei, että kyseisessä verolainsäädännössä ei tehdä minkäänlaista eroa Belgiaan sijoittautuneiden yhtiöiden osinkojen ja toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yhtiöiden osinkojen välillä. Se katsoi, että kielteiset seuraukset, joita tällaisen tuloverojärjestelmän soveltaminen voi merkitä verovelvollisille, joiden osingoista on pidätetty lähdevero toisessa jäsenvaltiossa, perustuvat pelkästään siihen, että kaksi jäsenvaltiota käyttää samanaikaisesti verotusvaltaansa (20 kohta).

13 – Asia C-307/97, Saint-Gobain ZN, 21.9.1999 (Kok. 1999, s. I-6161, 57 ja 58 kohta).

osakkeenomistajan asuin- tai kotivaltion ominaisuudessa tähän valtioon maksettavista osingoista ja toisaalta osinkojen lähdevaltion ominaisuudessa ulkomaille maksettavista osingoista.

53. Jäsenvaltioon maksettavien osinkojen verotuksen osalta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun jäsenvaltio verottaa maassa asuvia verovelvollisia kaikista näiden saamista osingoista ja toteuttaa toimenpiteitä näiden osinkojen taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi, se ei voi rajoittaa kyseisten säännösten soveltamista pelkästään kotimaisiin osinkoihin, vaan tämä etu on ulotettava myös muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yhtiöiden jakamiin osinkoihin.¹⁴

54. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että kohtelun on oltava yhdenvertaista, sillä tällaisten säännösten tarkoituksen valossa muista jäsenvaltioista osinkoja saavan osakkeenomistajan tilanne on rinnastettavissa kotimaisia osinkoja saavan osakkeenomistajan tilanteeseen, koska molemmissa

tapauksissa voitot voivat lähtökohtaisesti joutua ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi ja kyseisillä säännöksillä nimenomaan pyritään välttämään tai vähentämään tällaista verotusta.¹⁵

55. Ulkomaille maksettavien osinkojen verotuksen osalta on niin ikään vakiintunut oikeuskäytännöksi, että mikäli jäsenvaltio yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säättää, että tuloverovelvollisia ovat maassa asuvien osakkeenomistajien lisäksi ulkomailta asuvat osakkeenomistajat osingoista, joita he saavat maassa asualta yhtiöltä, kyseisen jäsenvaltion on taattava, että sen kansallisessa lainsäädännössä ketjuverotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi säädetyssä järjestyksessä kohdellaan mainittuja ulkomailta

14 – Osakkeenomistajina oleville luonnollisille henkilöille maksettavien osinkojen vapauttaminen tuloverosta, ks. asia C-35/98, Verkooijen, tuomio 6.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4071); lopullisen veron tai puolitetun verokannan soveltaminen, ks. asia C-315/02, Lenz, tuomio 15.7.2004 (Kok. 2004, s. I-7063); yhtiöveron hyvitys, ks. em. asia Manninen ja asia Meilicke ym. ja kotimaisten osinkojen vapauttaminen yhtiöverosta mutta kyseisen veron pidättäminen ulkomaisista osingoista siten, että niiden perusteella on oikeus ainoastaan hyvitykseen lähdeverosta, joka on mahdollisesti peritty näistä samoista osingoista valtiossa, jossa osinkoja jakavalla yhtiöllä on kotipaikka, ks. asia C-446/04, Test Claimants in the FII Group Litigation, 12.12.2006 (Kok. 2006, s. I-11753, 61–71 kohta).

15 – Em. asia Test Claimants in the FII Group Litigation (62 kohta). Sama vaatimus ei automaattisesti koske kolmansiiin maihin sijoittautuneiden yhtiöiden maksamia osinkoja. Kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin myönsi, että on mahdollista, että jäsenvaltio voi osoittaa, että pääomanliikkeitä kolmansiiin maihin ja kolmansista maista koskeva rajoitus on tietystä syytä perusteltu tilanteessa, jossa tätä syytä ei pidettäisi pätevänä perusteluna jäsenvaltioiden välisten pääomanliikkeiden rajoitukselle. Näin voi olla erityisesti silloin, kun on todennettava näiden kolmansiiin maihin sijoittautuneiden osinkoja jakavien yhtiöiden maksamat verot, sillä kun kansallisten veroviranomaisten yhteistyöstä annettua yhteisön lainsäädäntöä, kuten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen alalla 19.12.1977 annettua neuvoston direktiiviä 77/799/ETY (EYVL L 336, s. 15), ei voida soveltaa, näiden yhtiöiden asuinvaltioissaan maksaman veron todentaminen voi olla vaikeampaa kuin yhteisön sisäisessä tilanteessa (169–171 kohta).

asuvia osakkeenomistajia samalla tavalla kuin maassa asuvia osakkeenomistajia.¹⁶

56. Tässä tapauksessa yhdenvertaisen kohtelun vaatimus kohdistuu osinkojen lähdevaltion, koska tämä jäsenvaltio on päättänyt käyttää verotusvaltaansa verottamalla paitsi maassa asuville osakkeenomistajille, myös ulkomailla asuville osakkeenomistajille jaettavia osinkoja.¹⁷

3. Kahdenvälisen verosopimusten vaikutukset

57. Kahdenvälisen verosopimusten vaikutusta koskevasta oikeuskäytännöstä voidaan johtaa neljä nyt esillä olevan asian kannalta merkityksellistä periaatetta.

58. Ensimmäinen periaate on, että perustamissopimuksessa taatuista liikkumisvapauk-

sista johtuvat oikeudet ovat Euroopan unionissa ehdottomia eikä jäsenvaltio voi tehdä niiden kunnioittamista riippuvaiseksi toisen jäsenvaltion kanssa tehdyn kaksinkertaista verotusta koskevan sopimuksen sisällöstä.¹⁸

Toisin sanoen jäsenvaltio ei voi asettaa kyseisten oikeuksien edellytykseksi vastavuoroista verosopimusta, joka on tehty toisen jäsenvaltion kanssa siinä tarkoituksessa, että saataisiin vastaavia etuja tässä toisessa jäsenvaltioissa.¹⁹

59. Toinen periaate on, että jos jäsenvaltiossa voimassa oleva verosäännös rajoittaa jotakin perustamissopimuksessa määrättyistä liikkumisvapauksista, kahdenvälinen verosopimus voidaan ottaa huomioon arvioinnissa, jos se poistaa tämän rajoituksen vaikutukset.²⁰ Tällaisissa tapauksissa yhteisöjen tuomioistuimien tutkii, mahdollistaako kyseisen lainsäädännön ja kahdenvälisen verosopimuksen yhdistetty soveltaminen kyseisen liikkumisvapauden rajoituksen poistamisen,²¹ tai jättää tämän kysymyksen kansallisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.²²

60. Kolmas periaate on, että kun ulkomailla asuva verovelvollinen ja maassa asuva verovelvollinen ovat samassa tilanteessa, kansallisen kohtelun periaate velvoittaa jäsenvaltion myöntämään ulkomaisille verovelvollisille jäsenvaltion ja kolmannen maan välisessä

16 – Jäsenvaltion lainsäädäntöön sisältyvästä yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä, jonka mukaan kyseiseen jäsenvaltioon sijoitautuneen yhtiön jakaessa osinkoja osa yhtiöverosta hyvitetään paitsi kyseisen yhtiön siellä asuville osakkeenomistajille myös sen ulkopuolella asuville osakkeenomistajille silloin, kun hyvityksestä määrätään kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevassa sopimuksessa, ks. asia C-374/04, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomio 12.12.2006 (Kok. 2006, s. I-11673) ja sellaisesta kansallisesta lainsäädännöstä, jolla asetetaan ulkomailla asuvan emoyhtiön vastattavaksi maassa asuvan tytäryhtiön jakamien osinkojen verotuksesta aiheutuva rasitus, mutta vapautetaan lähes täysin tästä rasituksesta maassa asuvat emoyhtiöt, ks. asia C-170/05, Denkvit Internationaal ja Denkvit France, tuomio 14.12.2006 (Kok. 2006, s. I-11949).

17 – Em. asia Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation (70 kohta).

18 – Asia 270/83, komissio v. Ranska, tuomio 28.1.1986 (Kok. 1986, s. 273, 26 kohta).

19 – Idem.

20 – Em. asia Denkvit Internationaal ja Denkvit France (45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 – Ibidem (47 kohta).

22 – Em. asia Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation (71 kohta).

kahdenvälisessä verosopimuksessa määrätty edut samoilla edellytyksillä kuin ne myönnetään kotimaisille verovelvollisille.²³

62. Seuraavassa tutkin Hoge Raad der Nederlandenin esittämät ennakkoratkaisukysymykset näiden oikeuskäytännön päällinjojen mukaisesti.

B Ennakkoratkaisukysymykset

61. Neljäs periaate on, että yhteisön lainsäädäntö ei velvoita jäsenvaltioita myöntämään ulkomaisille verovelvollisille, jotka eivät ole vastaavassa tilanteessa kuin maassa asuvat verovelvolliset, etua kahdenvälisestä verosopimuksesta, joka on tehty jonkin muun maan kanssa kuin sen, jossa ulkomainen verovelvollinen asuu.²⁴ Toisin sanoen yhteisön vero-oikeudessa ei velvoiteta jäsenvaltioita myöntämään suosituimmuuskohtelua muissa jäsenvaltioissa asuville verovelvollisille.

23 – Em. asia Saint-Gobain ZN (59 kohta). Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että ulkomailla asuvan yhtiön kiinteälle toimipaikalle on myönnettävä kolmannen maan kanssa tehdystä verosopimuksessa määrätty vapautus yhtiöverosta samoilla edellytyksillä kuin maassa asuvalle yhtiölle, kun kyse on tähän kolmanteen maahan sijoittautuneilta yhtiöiltä saaduista osingoista.

24 – Asia C-376/03, D, tuomio 5.7.2005, (Kok. 2005, s. I-5821). Kyseisessä oikeustapauksessa D, Saksassa asuva Saksan kansalainen, jolla oli 10 prosenttia omaisuudestaan Alankomaissa ja jolta kannettiin Alankomaissa varallisuusveroa siellä sijaitsevasta omaisuudesta, vaati hyväkseen verovähennystä, joka Alankomaiden lainsäädännössä myönnetään maassa asuville verovelvollisille. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että varallisuusvero on rinnastettavissa tuloveroon, koska se määrätään verovelvollisen veronmaksukyvyyn perusteella. Se päätteli, että ulkomailla asuvat verovelvolliset, joilla on vain pieni osa omaisuudestaan Alankomaissa, eivät ole samassa tilanteessa kuin maassa asuvat verovelvolliset, joten ne eivät voi vaatia itselleen kyseistä vähennystä. Sen oli kuitenkin ratkaistava, oliko D:tä syrjitty sillä perusteella, että riidanalainen vähennys olisi Alankomaiden ja Belgian välisen verosopimuksen nojalla myönnetty vastaavassa tilanteessa olevalle Belgiassa asuvalle verovelvolliselle. Yhteisöjen tuomioistuin ei tässä tapauksessa pitänyt erilaista kohtelua yhteisön lainsäädännön vastaisena. Ks. vastaavasti myös em. asia Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, jossa tilanteiden erillaisuus johtui siitä, että vain osassa kyseisen jäsenvaltion muiden jäsenvaltioiden kanssa tekemistä kahdenvälisistä verosopimuksista oli määrätty veron hyvitämisestä yhtiöille, joiden kotipaikka on sopimusvaltioissa.

1. Johdanto

a) Sovellettavan liikkumisvapauden valinta

63. Aluksi on aiheellista palauttaa mieliin, että osinkojen jakaminen jossakin jäsenvaltiossa asuvalle tai sinne sijoittautuneelle osakkeenomistajalle ulkomaille sijoittautuneista yhtiöistä on EY 56 artiklassa tarkoitettu pääomanliike.²⁵

64. Oikeuskäytännöstä ilmenee, että kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan osingoista kannetaan veroa, jonka verokanta riippuu siitä, ovatko kyseiset osingot kotimaisia vai eivät, huolimatta siitä, kuinka suuren osuuden osakkeenomistaja omistaa osinkoa jakavasta yhtiöstä, voi kuulua sekä

25 – Em. asia Verkooijen (tuomion 28–30 kohta).

sijoittautumisvapauteen liittyvän EY 43 artiklan että pääomien vapaaseen liikkuvuuteen liittyvän EY 56 artiklan soveltamisalaan.²⁶ Jos osakkeenomistajalla ei kuitenkaan ole yhtiössä sellaista määrää osakkeita, joka antaa sille selvän vaikutusvallan yhtiön päätöksiin ja mahdollisuuden määrätä yhtiön toiminnasta, on sovellettava ainoastaan EY 56 artiklaa.²⁷

65. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee, että OESF:llä ei ollut kyseisellä tilikaudella osinkoja jakaneissa yhtiöissä sellaista määrää osakkeita, jonka perusteella se olisi voinut määrätä näiden yhtiöiden toiminnasta. Sitä, ovatko riidanalaiset rajoitukset yhteisön lainsäädännön mukaisia, on siis arvioitava vain pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten valossa.

b) Ennakkoratkaisukysymysten sisältö ja niiden käsittelyjärjestys

66. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on esittänyt kolme

kysymyssarjaa. Ensimmäisen kysymyksensä a ja b kohdassa se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan, ovatko kyseiset kaksi rajoitusta yhteensopivia EY 56 ja EY 58 artiklan määräysten kanssa.

67. Toisen kysymyksen a–c kohdassa, jotka voidaan yhdistää kolmannen kysymyksen b ja c kohtaan, se tiedustelee, mitä seurauksia on katsottava aiheutuvan siitä, että OESF:n kaltainen sijoitusyritys sijoittaa kolmansiin maihin ja että sillä on kolmansissa maissa asuvia tai niihin sijoittautuneita osakkeenomistajia.

68. Kolmannen kysymyksen a kohdassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko edellisiin kysymyksiin annettavien vastausten kannalta eroa sillä, onko vero, joka toisessa maassa pidätetään tuosta maasta saatavista osingoista, korkeampi kuin vero, joka pidätetään siinä jäsenvaltiossa, johon sijoitusyritys on sijoittautunut, jaettaessa näitä osinkoja edelleen ulkomaisille osakkeenomistajille.

69. Seuraavassa tarkastelen näitä kolmea kysymyssarjaa tässä järjestyksessä.

26 – Asia C-157/05, Holböck, tuomio 24.5.2007 (Kok. 2007, s. I-4051, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 – Ks. vastaavasti em. asia Test Claimants in the FII Group Litigation (tuomion 38 kohta).

2. Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymysten sarja

tuomioistuimelta siksi, että Alankomaissa sellaiselle sijoitusyritykselle, joka saa osinkoja Alankomaihin sijoittautuneilta yhtiöiltä, palautetaan kokonaisuudessaan Alankomaiden osinkovero, jonka nämä yhtiöt pidättävät lähdeverona.

a) Ensimmäisen kysymyksen a kohta

70. Ensimmäisen kysymyksensä a kohdassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa pääasiassa tietää, onko EY 56 ja EY 58 artiklaa tulkittava siten, että niiden vastaisena on pidettävä sellaista nyt riitautetun Alankomaiden lainsäädännön kaltaista kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan hyvitys, joka sijoitusyritykselle myönnetään sen toisesta jäsenvaltiosta saamista osingoista siellä pidätettyjen lähdeverojen takia, rajoittuu siihen määrään, jonka Alankomaissa asuva luonnollinen henkilö olisi voinut vähentää toisen jäsenvaltion kanssa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen perusteella.

71. Tällä kysymyksellään kyseinen tuomioistuin haluaa selvittää, onko se, että mainittu Alankomaiden veroviranomainen ei ottanut huomioon OESF:n Saksasta ja Portugalista saamista osingoista niissä pidätettyjä veroja, EY 56 ja EY 58 artiklan vastaista.

72. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin selittää kysyvänsä tätä yhteisöjen

73. Tämän päätelmän osalta OESF ja Euroopan yhteisöjen komissio katsovat, että riidanalaisessa järjestelmässä kohdellaan Saksassa ja Portugalissa pidätettyjä lähdeveroja perusteettomasti eri tavalla kuin Alankomaissa kannettuja lähdeveroja ja että järjestelmä on näin ollen yhteisön lainsäädännön vastainen.

74. OESF väittää edelleen, että tämä järjestelmä on myös EY 56 ja EY 58 artiklan vastainen, koska sijoitusyritys, joka sijoittaa mihin tahansa muuhun jäsenvaltioon kuin Saksaan ja Portugaliin, saa hyvityksen osinkojen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi.

75. Alankomaiden hallitus puolestaan väittää, että riidanalainen järjestelmä on yhteisön lainsäädännön mukainen. Sen mukaan järjestelmässä ei tehdä mitään eroa osinkojen alkuperän mukaan, koska Alankomaiden veron palautus on itse asiassa verovapautus, joka merkitsee, että sijoitusyrityksiä ei eroteta kotimaisista sen paremmin kuin ulkomaisistakaan osingoista. Näin ollen

Saksasta ja Portugalista saatuihin osinkoihin kohdistuva kaksinkertainen verotus johtuu tässä tapauksessa siitä, että kukin jäsenvaltio käyttää samanaikaisesti verotusvaltaansa, joten tässä tapauksessa tilanne on verrattavissa edellä mainitussa asiassa Kerckhaert ja Morres annetussa tuomiossa kyseessä olleeseen tilanteeseen.

76. Alankomaiden hallitus toteaa lisäksi, että se, että Alankomaissa ja Portugalissa pidätetyistä verosta ei – toisin kuin muissa jäsenvaltioissa, kuten Italiassa, pidätetyistä lähdeveroista – myönnetä hyvitystä, johtuu muiden jäsenvaltioiden kanssa tehdyistä kahdenvälisistä verosopimuksista, joten tältä osin tilanne on tässä tapauksessa verrattavissa edellä mainitussa asiassa D annetussa tuomiossa kyseessä olleeseen tilanteeseen.

77. Olen Alankomaiden hallituksen kanssa yhtä mieltä sen esittämän analyysin alkuosasta. Päinvastoin kuin OESF ja komissio, en usko, että riidanalaista verojärjestelmää voidaan pitää yhteisön lainsäädännön vastaisena, kun verrataan Saksasta ja Portugalista saatujen osinkojen kohtelua Alankomaista saatujen osinkojen kohteluun kyseisessä järjestelmässä.

78. Sen sijaan kyseinen järjestelmä on mielestäni – kuten myös OESF:n näkemyksen mukaan – selvästi EY 56 ja EY 58 artiklan vastainen siinä, että Saksasta ja Portugalista saatujen osinkojen kohtelu on epäedullisempaa kuin muista jäsenvaltioista peräisin olevien osinkojen. Katson, että tässä verojärjestelmässä hyvityksen myöntämistä ainoastaan muissa jäsenvaltioissa kuin Saksassa ja Portugalissa pidätetyistä lähdeveroista ei voida pitää sellaisena Alankomaiden kuningaskunnan ja kyseisten jäsenvaltioiden välisistä kahdenvälisistä verosopimuksista johtuvana erilaisena kohteluna, jota edellä mainitussa asiassa D annetussa tuomiossa tarkoitetaan.

79. Tutkin seuraavassa kutakin väitettä erikseen.

80. Aluksi on muistutettava, että riidanalaisessa verojärjestelmässä sijoitusyritystä verotetaan sen voitoista nollaverokannan mukaisesti ja että sen osakkeenomistajilta kannetaan vero kaikista sen näille jakamista voitoista niiden alkuperästä huolimatta, eli näin tehdään sekä Alankomaihin sijoittautuneiden yhtiöiden että ulkomaisten yhtiöiden jakamista osingoista. Voitot, joita Saksaan ja Portugaliin sijoittautuneet yhtiöt jakavat sijoitusyritykselle, luetaan siis Alankomaissa verotettaviin voittoihin, eli sijoitusyritys pidättää niistä Alankomaissa lähdeveron siinä vaiheessa, kun se jakaa ne osinkoina osakkeenomistajilleen.

81. On myös kiistatonta, että Alankomaiden lähdevero, jonka Alankomaihin sijoittautuneet yhtiöt pidättävät osingoista, palautetaan sijoitusyritykselle ja että sijoitusyritys saa Alankomaissa myös hyvityksen lähdeveroista, jotka siltä on pidätetty muissa jäsenvaltioissa kuin Saksassa ja Portugalissa.

82. Näin ollen sijoitusyrityksen on kannattavampaa sijoittaa Alankomaihin ja muihin jäsenvaltioihin kuin Saksaan ja Portugaliin sijoittautuneisiin yhtiöihin. Alankomaista saatuja osinkoja verotetaan vain kerran osingonjaon yhteydessä eli ne verotetaan osakkeenomistajatasolla, ja muista jäsenvaltioista kuin Saksasta ja Portugalista peräisin olevista osingoista pidätetystä lähdeverosta annetaan hyvitys, mutta näistä kahdesta viimeksi mainitusta valtiosta saadut osingot joutuvat kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi.

83. Tämä erilainen kohtelu voi saada sijoitusyritykset luopumaan pääoman sijoittamisesta Saksaan ja Portugaliin ja muodostaa näihin kahteen jäsenvaltioon sijoittautuneille yhtiöille esteen pääoman hankkimiselle Alankomaissa olevista sijoitusyrityksistä.

84. Oikeuskäytännön mukaan tällaiset rajoitukset ovat EY 56 ja EY 58 artiklan vastaisia vain, jos ne ovat ilmeisellä tai peiteltyllä tavalla syrjiviä, siis jos ne sisältyvät yhteen ja samaan verojärjestelmään jäsenvaltiossa, joka soveltaa eri verosääntöjä samankaltaisiin tilanteisiin tai samoja verosääntöjä erilaisiin tilanteisiin.

85. Kun Saksasta ja Portugalista peräisin olevien osinkojen kohtelua riidanalaisessa verojärjestelmässä verrataan Alankomaista peräisin olevien osinkojen kohteluun ja kun asiaa tarkastellaan sijoitusyrityksen tasolla, voidaan todeta, että näitä osinkoja ei Alankomaiden lainsäädännön mukaan veroteta, olivatpa ne peräisin mistä hyvänsä.

86. Kuten Alankomaiden hallitus toteaa, Alankomaiden osinkoveron, jonka Alankomaihin sijoittautuneet osinkoja jakavat yhtiöt ovat pidättäneet lähdeverona, palauttaminen vastaa todellisuudessa sijoitusyrityksen vapauttamista tästä verosta. Kyseisten yhtiöiden pidättämä lähdevero on siis itse asiassa vain keino kantaa veroa osakkeenomistajien saamista osingoista.²⁸ Sikäli kuin

28 – Alankomaiden hallituksen toimittamien selvitysten mukaan tämän lähdeverojärjestelmän tarkoituksena on olla ennakovero osingoista kannettavalle tulo- tai yhtiöverolle, jotta estetään kaikenlainen osakkeenomistajien varojen piilottelu.

sijoitusyrityksen voittoihin sovelletaan nolla-verokantaa, on vain johdonmukaista, että sille palautetaan tämä lähdevero.²⁹

87. Myöskään Saksaan ja Portugaliin sijoittautuneiden yhtiöiden sijoitusyrityksille maksamia osinkoja ei Alankomaiden lainsäädännön mukaan veroteta sijoitusyrityksen tasolla. Sillä tasolla Saksasta ja Portugalista peräisin olevien osinkojen kohtelu Alankomaiden lainsäädännössä ei siis ole erilainen kuin Alankomaista saatujen osinkojen.

88. Kun riidanalaisista verojärjestelmää tarkastellaan sijoitusyrityksen osakkeenomistajien tasolla, havaitaan, että niiltä kannetaan Alankomaiden lainsäädännön mukaan veroa kaikista tämän yrityksen jakamista voitoista tekemättä niiden välillä mitään eroa yrityksen saamien osinkojen alkuperän mukaan. Mainitussa järjestelmässä Saksasta ja Portugalista peräisin oleviin osinkoihin ei tälläkään tasolla sovelleta eri sääntöjä kuin Alankomaista saatuihin osinkoihin.

29 – Alankomaiden hallituksen kirjallisissa huomautuksissa esitetään, että sen lainsäädännössä säädettiin alun perin osinkoverovapautuksesta, mutta tämä vapautus on sittemmin korvattu riidanalaisella järjestelmällä sen sijoitusyrityksille aiheuttamien hallinnollisten rasitteiden takia, sillä ne joutuivat ennen jokaista osingonjakoa esittämään yhtiöille selvityksen tilanteestaan.

89. Edellä esitetyn analyysin perusteella se, että Saksasta ja Portugalista peräisin olevien osinkojen verorasitus on suurempi kuin Alankomaista peräisin olevien osinkojen, ei johdu niiden erilaisesta kohtelusta Alankomaiden verojärjestelmässä vaan Saksan ja Portugalin hallitusten päätöksestä verottaa OESF:ää osingoista, joita niiden alueille sijoittautuneet yhtiöt maksavat tälle yritykselle.

90. Mielestäni tilanne on siis tässä tapauksessa erilainen kuin edellä mainitussa asiassa Manninen annetussa tuomiossa, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin sekä OESF ja komissio viittaavat. Kyseisessä oikeudenkäynnissä oli kysymyksessä Suomen lainsäädäntö, jonka mukaan Suomessa yleisesti verovelvollisella henkilöllä on oikeus yhtiöveron hyvitykseen Suomeen sijoittautuneiden yhtiöiden maksamien osinkojen osalta. Verohyvityksen tarkoituksena oli estää näihin osinkoihin kohdistuva taloudellinen kaksinkertainen verotus. Osinkoja jakavien osakeyhtiöiden maksama yhtiövero siis vähennettiin verosta, joka osakkeenomistajan on maksettava osinkojen muodossa saamaansa pääomatulosta.

91. Mainittu yhtiöveron hyvitys eroaa kahdella tavalla nyt esillä olevassa asiassa kyseessä olevasta palautusjärjestelmästä.

92. Ensinnäkään – kuten edellä todettiin – kyseisen palautuksen tarkoituksena ei ole

Alankomaihin sijoittautuneilta yrityksiltä perittävän yhteisöveron huomioon ottaminen vaan sijoitusyritysten vapauttaminen osinkoverosta. Toiseksi edellä mainitussa asiassa Manninen kyseessä olleessa lainsäädännössä kohdeltiin eri tavalla tilanteita, jotka olivat toisiinsa rinnastettavissa, kun yhtiöveron hyvitys myönnettiin ainoastaan kotimaisten yhtiöiden jakamista osingoista ja kun suomalaisia osakkeenomistajia samalla verotettiin Suomessa myös muista jäsenvaltioista peräisin olevista osingoista ilman, että Suomen lainsäädännössä olisi millään tavalla otettu huomioon osinkoja jakavien yhtiöiden ulkomailla maksamia yhtiöveroja.

93. Lisäksi riidanalaisesta verojärjestelmästä johtuva vapautus poikkeaa siitä Alankomaiden lainsäädännössä säädetystä vapautuksesta, josta oli kyse edellä mainitussa asiassa Verkooijen annetussa tuomiossa, johon myös OESF ja komissio viittaavat. Kyseisessä laissa nimittäin myönnettiin osakkeenomistajina oleville luonnollisille henkilöille tuloveron vapautus sillä edellytyksellä, että osingot jakaa yhtiö, jonka kotipaikka on Alankomaissa.

94. Sikäli kuin näiltä osakkeenomistajilta kannettiin Alankomaissa veroa kaikista niiden saamista osingoista, muista jäsenvaltioista peräisin olevat osingot mukaan luettuina, verovapautuksen rajoittaminen

ainoastaan kotimaisiin osinkoihin merkitsi kotimaisten osinkojen ja muista jäsenvaltioista peräisin olevien osinkojen erilaista kohtelua.

95. Mutta kuten jo edellä totesin, sijoitusyrityksiin sovellettavassa Alankomaiden verojärjestelmässä Alankomaista peräisin olevia osinkoja ei kohdella eri tavalla kuin Saksasta ja Portugalista saatuja osinkoja.

96. Nyt esillä olevassa asiassa on siis kysymys siitä, velvoittaako yhteisön oikeus Alankomaita tällaisessa tilanteessa hyvittämään Saksassa ja Portugalissa pidätetyn lähdeveron, koska Alankomaista peräisin olevat osingot eivät ole kaksinkertaisen verotuksen kohteena.

97. Mielestäni näin ei ole, koska yhteisön oikeus ei tämänkaltaisessa tilanteessa velvoita Saksaa ja Portugalia sen paremmin kuin Alankomaitakaan luopumaan verotusvallastaan. Alankomaiden hallituksen tapaan katson, että tilanne on tässä tapauksessa verrattavissa siihen, josta oli kyse edellä mainitussa asiassa Kerckhaert ja Morres annetussa tuomiossa.

98. Kuten siinä, myös tässä tapauksessa on kysymys tilanteesta, jossa muista jäsenvaltioista peräisin olevat osingot saavat riidanalaisessa kansallisessa lainsäädännössä samanlaisen kohtelun ja joutuvat kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi siksi, että kyseiset valtiot käyttävät verotusvaltaansa tulon lähteellä. Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat perustamissopimuksen määräykset eivät ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa kyseiseen valtioon sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeista saatuihin osinkoihin ja toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeista saatuihin osinkoihin sovelletaan tuloveron yhteydessä samaa yhtenäistä verokantaa ilman mahdollisuutta hyvittää tässä toisessa jäsenvaltiossa pidätettyä lähdeveroa.

99. Tällaista ratkaisua voidaan mielestäni soveltaa myös tässä tapauksessa. Tähän päätelmään ei vaikuta mitenkään se, että Alankomaat toimii samanaikaisesti sekä verovelvollisen asuinvaltion ominaisuudessa silloin, kun riidanalaista verojärjestelmää tarkastellaan sijoitusyrityksiin kohdistuvan verotuksen tasolla, että osinkojen lähdevaltion ominaisuudessa silloin, kun tätä järjestelmää tarkastellaan sijoitusyritysten osakkeenomistajiin kohdistuvan verotuksen tasolla.

100. Olen kuitenkin Alankomaiden hallituksen näkemyksestä eri mieltä siltä osin, kuin Saksasta ja Portugalista peräisin olevien

osinkojen kohtelua riidanalaisessa verojärjestelmässä verrataan muista jäsenvaltioista peräisin olevien osinkojen kohteluun.

101. Kuten edellä jo totesin, kaikki sellainen jäsenvaltioiden lainsäädäntö, jossa sovelletaan eri verosääntöjä samanlaisiin tilanteisiin tai samoja verosääntöjä erilaisiin tilanteisiin ilman perusteltua syytä, on liikkumisvapauksien periaatteen vastaista. Kuten asiassa Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas 12.9.2006 annetusta tuomiosta³⁰ ilmenee, tämä syrjintäkielto ei koske ainoastaan sitä, että maassa asuvaa verovelvollista, joka tekee sijoituksia asuinvaltiossaan, kohdellaan eri tavalla kuin maassa asuvaa verovelvollista, joka tekee sijoituksia johonkin toiseen unionin jäsenvaltioon. Sitä nimittäin sovelletaan myös sellaisiin kansallisiin toimenpiteisiin, joilla luodaan jäsenvaltioita erotteleva järjestelmä ja joissa tietyssä unionin jäsenvaltiossa tehtyjä sijoituksia kohdellaan jossakin toisessa jäsenvaltiossa tehtyjä sijoituksia epäedullisemmin.

102. Edellä mainitussa asiassa D annetussa tuomiossa tosin katsottiin, ettei yhteisön lainsäädäntö velvoittanut Alankomaita myöntämään D:lle, joka oli Saksassa asuva Saksan kansalainen, Alankomaiden ja Belgian välisen kahdenvälisen verosopimuksen etua. Näin ollen D ei voinut vaatia Alankomaissa

30 – Asia C-196/04 (Kok. 2006, s. I-7995, 43–46 kohta).

olevasta varallisuutensa osasta varallisuusverotuksessa vähennystä, joka olisi kyseisen kahdenvälisen verosopimuksen nojalla voitu myöntää samassa tilanteessa olevalle Belgiassa asuvalle verovelvolliselle.

103. Kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei D:n ja Belgiassa asuvan verovelvollisen erilainen kohtelu ollut yhteisön lainsäädännön vastaista, koska kyseisten henkilöiden tilanteet eivät olleet rinnastettavissa toisiinsa. Yhteisöjen tuomioistuin perusteli tätä näkemystään kahdella syyllä: ensinnäkin sillä, että Belgiassa asuvana luonnollisena henkilönä tämä verovelvollinen kuuluu kyseisen verosopimuksen piiriin, ja toiseksi sillä, että siinä määrättyt vastavuoraiset oikeudet ja velvollisuudet koskevat ainoastaan jommassakummassa sopimuspuolena olevassa jäsenvaltiossa asuvia, mikä on kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjen kahdenvälisen sopimusten luonnollinen seuraus. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että Belgian ja Alankomaiden välisen verosopimuksen sääntöä, jonka perusteella Belgiassa asuva voi vaatia kyseistä vähennystä, ei voida arvioida verosopimuksen muusta osasta irrallaan olevana etuna, vaan se on erottamaton osa sopimusta ja vaikuttaa tämän yleiseen tasapainoon.³¹

104. Tästä seuraa, että tällaisten sopimusten soveltamisalan rajoittamista ainoastaan

niihin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, joita ne koskevat, voidaan perustella tarpeella säilyttää kahdenvälisen verosopimusten taustalla oleva tasapaino ja vastavuoroisuus. Tämän vaatimuksen täyttyessä erilaisen kohtelun soveltaminen eri jäsenvaltioiden kansalaisiin, jotka näiden verosopimusten määräyksiä lukuun ottamatta ovat täysin samassa tilanteessa, ei ole syrjivää.

105. Koska edellä mainitussa asiassa D annettuun tuomioon perustuva oikeuskäytäntö vaikuttaa poikkeukselta syrjintäkiellon periaatteeseen, sitä on mielestäni tulkittava suppeasti. Sen vuoksi en katso, että kyseistä oikeuskäytäntöä voitaisiin tässä tapauksessa soveltaa.

106. Saksaan tai Portugaliin sijoittavien sijoitusyritysten ja muihin jäsenvaltioihin, kuten Italiaan, sijoittavien sijoitusyritysten tilanteita tarkasteltaessa havaitaan, etteivät kummatkaan näistä kuulu kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn kahdenvälisen verosopimuksen piiriin.

107. Se, että Italiaan sijoittava yhteisö saa hyvityksen tästä valtiosta peräisin olevista osingoista kannetusta lähdeverosta, ei siis ole

³¹ – Em. asia D (tuomion 59–62 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin näyttää tehneen saman johtopäätöksen em. asiassa *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation* annetussa tuomiossa, jossa oli kyse erilaisesta kohtelusta, joka kohdistuu yhtiöihin, joiden kotipaikka ei ole Yhdistyneessä kuningaskunnassa, sen vuoksi, että kyseisen jäsenvaltion tiettyjen muiden jäsenvaltioiden kanssa tekemissä verosopimuksissa määrätään yhtiöveron hyvityksestä yhtiöille, jotka asuvat mainituissa jäsenvaltioissa, kun taas muiden jäsenvaltioiden kanssa tehdyissä verosopimuksissa ei tästä määrätä (tuomion 84–91 kohta).

seurausta Alankomaiden ja Italian kahdenvälisen verosopimuksen automaattisesta soveltamisesta, vaan Alankomaiden hallituksen yksipuolisesta päätöksestä ulottaa tämän sopimuksen etu koskemaan sijoitusyrityksiä. Näin ollen ei voida väittää, että tällaisten yritysten oikeus vaatia hyvitystä Alankomaiden kanssa kahdenvälisen verosopimuksen tehneessä jäsenvaltiossa peritystä lähdeverosta olisi erottamaton osa sopimusta ja vaikuttaisi sen yleiseen tasapainoon. Hyvitysoikeuden laajentaminen Saksasta ja Portugalista peräisin oleviin osinkoihin ei siten vaaranna Alankomaiden tekemiin kahdenvälisiin verosopimuksiin sisältyvien sitoumusten tasapainoa ja vastavuoroisuutta.

109. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ensimmäisen kysymyksen a kohtaan, että EY 56 ja EY 58 artiklaa tulisi tulkita siten, että niiden vastaisena on pidettävä riidanalaisen Alankomaiden lainsäädännön kaltaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka mukaan hyvitys, joka sijoitusyritykselle myönnetään sen toisesta jäsenvaltiosta saamista osingoista siellä pidätetyn lähdeveron takia, rajoittuu siihen määrään, jonka Alankomaissa asuva luonnollinen henkilö olisi voinut vähentää toisen jäsenvaltion kanssa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn kahdenvälisen verosopimuksen perusteella.

b) Ensimmäisen kysymyksen b kohta

108. Näin ollen katson, että yhteisöjen tuomioistuimen olisi varmistettava, että tältä osin noudatetaan syrjintäkiellon periaatetta, joka on itse sisämarkkinoiden perusta ja sitoo jäsenvaltioita niiden käyttäessä verotusvaltaansa. Sen jälkeen, kun Alankomaiden lainsäätävä päätti myöntää sijoitusyrityksille hyvityksen niiden tietyistä jäsenvaltioista saamista osingoista pidätetystä lähdeverosta, vaikka – kuten se itsekin toteaa – sillä ei ollut tähän velvollisuutta näiden jäsenvaltioiden kanssa tekemiensä kahdenvälisten verosopimusten perusteella, se ei mielestäni enää voinut sulkea muista jäsenvaltioista, kuten Saksasta ja Portugalista, peräisin olevia osinkoja tämän edun ulkopuolelle.

110. Ensimmäisen kysymyksensä b kohdassa ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa pääasiassa tietää, onko EY 56 ja EY 58 artiklaa tulkittava siten, että niiden vastaisena on pidettävä riidanalaisen Alankomaiden lainsäädännön kaltaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka mukaan hyvitys, joka sijoitusyritykselle myönnetään sen toisesta jäsenvaltiosta saamista osingoista siellä pidätetyn lähdeveron takia, pienenee, jos ja siinä laajuudessa kuin sijoitusyrityksen osakkeenomistajat ovat sellaisia luonnollisia henkilöitä, jotka eivät asu Alankomaissa, tai sellaisia yrityksiä, jotka eivät kuulu Alankomaiden yhteisöveron piiriin.

111. Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko OESF:lle annettun hyvityksen vähentäminen suhteessa niiden osakkeenomistajien, joiden asuin- tai kotipaikka on muissa jäsenvaltioissa kuin Alankomaissa (Belgia, Saksa, Ranska, Luxemburg ja Yhdistynyt kuningaskunta) ja kolmansissa maissa (Yhdysvallat ja Sveitsi), omistukseen yhtiön pääomasta, pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteen mukaista.

112. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin selittää kysyvänsä tätä yhteisöjen tuomioistuimelta siksi, että Alankomaihin sijoittava sijoitusyritys saa Alankomaissa palautuksen kotimaisista osingoista perityistä lähdeveroista osakkeenomistajiensa asuin- tai kotipaikasta huolimatta.

113. Toisin kuin komissio, en katso, että riidanalainen järjestelmä on tältä osin yhteisön lainsäädännön vastainen. Kuten edellä totesin tarkastellessani ensimmäisen rajoituksen yhteensopivuutta yhteisön lainsäädännön kanssa, sijoitusyritysten vapauttaminen Alankomaiden osinkoverosta ei velvoittanut Alankomaita ottamaan käyttöön ulkomaisista osingoista kannettujen lähdeverojen hyvitysjärjestelmää.

114. Näin ollen se, että sijoitusyritykseltä pienennetään hyvitystä, jolla pyritään

ottamaan huomioon muista maista peräisin olevista osingoista pidätetyt lähdeverot suhteessa ulkomaisten osakkeenomistajien omistukseen sijoitusyrityksen yhtiöpääomasta, ei ole yhteisön lainsäädännön vastaista, koska sijoitusyritys on vapautettu Alankomaiden osinkoverosta osakkeenomistajiensa asuin- tai kotipaikasta huolimatta.

115. Sen sijaan katson riidanalaisen rajoituksen olevan EY 56 ja EY 58 artiklan vastainen siltä osin kuin on kyse sen vaikutuksista sijoitusyrityksen ja sen osakkeenomistajien välisiin pääomanliikkeisiin.

116. Ensinnäkin kyseinen rajoitus todellakin muodostaa esteen näille pääomanliikkeille. Sellainen ulkomaille sijoittava sijoitusyritys, jonka kaikki osakkeenomistajat asuvat tai ovat sijoittautuneet Alankomaihin, saa nimittäin hyvityksen lähdeveroista siihen Alankomaiden veron määrään asti, joka olisi maksettava ulkomaisista osingoista. Sellaisen sijoitusyrityksen hyvitystä, jonka osakkeenomistajista osa on ulkomaisia, sen sijaan vähennetään suhteessa näiden osakkeenomistajien omistukseen yrityksen yhtiöpääomasta.

117. Tältä osin on muistettava, että kyseisessä verojärjestelmässä osakkeenomistajille

jaettujen voittojen määrän laskennassa otetaan huomioon sekä Alankomaihin sijoittautuneiden yhtiöiden jakamista osingoista pidätetyn lähdeveron palautus että muista valtioista peräisin olevista osingoista pidätetyn ulkomaisen lähdeveron hyvitys. Tällä tavalla lasketun voiton määrä jaetaan sijoitusyrityksen osakkeenomistajien kesken suhteessa niiden omistukseen yrityksen yhtiöpääomasta, ja osakkeenomistajilta kannetaan vero näistä osingoista sijoitusyrityksen Alankomaissa pidättämänä lähdeverona.

perustella sillä, että ulkomailla asuvat tai sinne sijoittautuneet osakkeenomistajat eivät olisi samassa tilanteessa kuin ne, joiden asuin- tai kotipaikka on Alankomaissa. Kuten ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin korostaa, sijoitusyritysten kaikilta osakkeenomistajilta kannetaan Alankomaissa veroa kyseisen yrityksen jakamista osingoista niiden asuin- tai kotipaikasta huolimatta. Tästä seuraa, että sellainen ulkomaille sijoittava sijoitusyritys, jolla on ulkomaisia osakkeenomistajia, on tältä osin samassa tilanteessa kuin ulkomaille sijoittava sijoitusyritys, jonka kaikki osakkeenomistajat asuvat Alankomaissa tai ovat sinne sijoittautuneita.

118. Tästä seuraa, että ulkomaisesta verosta annettavan hyvityksen vähentäminen suhteessa ulkomaisten osakkeenomistajien omistukseen kyseisen sijoitusyrityksen yhtiöpääomasta on erotuksetta epäedullista kaikille sen osakkeenomistajille, koska jaettavan tuoton kokonaismäärä pienenee.

119. Tällainen rajoitus siis estää sijoitusyrityksiä keräämästä pääomia muista jäsenvaltioista ja kolmansista maista ja voi saada ulkomaiset sijoittajat luopumaan osakkeiden hankkimisesta kyseisestä yhtiöstä.

120. Lisäksi näitä rajoituksia ei – toisin kuin Alankomaiden hallitus väittää – voida

121. Näin ollen ja edellä mainittuun asiassa Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation annettuun tuomioon ja asiassa Denkvit Internationaal ja Denkvit France annettuun tuomioon perustuvan oikeuskäytännön mukaisesti voidaan todeta, että kun Alankomaat päätti myöntää sijoitusyrityksille hyvityksen ulkomaisesta lähdeverosta ja verottaa näiden yhtiöiden osakkeenomistajia niiden asuin- tai kotipaikasta huolimatta, sen oli ulotettava tämän verohyvityksen etu myös sellaisiin sijoitusyrityksiin, joilla on ulkomailla asuvia tai sinne sijoittautuneita osakkeenomistajia.³²

32 – Em. asia Denkvit Internationaal ja Denkvit France (tuomion 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

122. Ehdotan että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ensimmäisen kysymyksen b kohtaan, että EY 56 ja EY 58 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastaisena on pidettävä riidanalaisen Alankomaiden lainsäädännön kaltaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka mukaan hyvitys, joka sijoitusyritykselle myönnetään sen toisesta jäsenvaltiosta saamista osingoista siellä pidätetyn lähdeveron takia, pienenee, jos ja siinä laajuudessa kuin sijoitusyrityksen osakkeenomistajat ovat sellaisia luonnollisia henkilöitä, jotka eivät asu Alankomaissa, tai sellaisia yhteisöjä, jotka eivät kuulu Alankomaiden yhteisöveron piiriin.

125. Toiseksi ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy, päteekö EY 56 artiklassa oleva kieltö samalla tavalla pääomanliikkeisiin kolmansista maista tai kolmansiin maihin kuin se pätee Euroopan unionin ja ETA:n sisällä tapahtuviin pääomanliikkeisiin. Tältä osin se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään, velvoittaako tämä artikla jäsenvaltion luopumaan jostakin edusta, kun on kyse sen ja kolmannen maan välisistä pääomanliikkeistä, vaikka kyseinen kolmas valtio ei ole sidottu EY:n perustamissopimukseen eikä sen siis tarvitse tehdä samanlaista uhrausta. Koska maiden välillä ei ole tällaista vastavuoroisuutta, on siis ratkaistava, voitaisiinko näitä rajoituksia perustella syillä, joita yhteisön sisäisessä kaupassa ei voitaisi hyväksyä.

3. Toinen ennakkoratkaisukysymysten sarja

123. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa selvittää kaksi kysymystä.

124. Ensinnäkin se tahtoo tietää, onko sen tehtävä ero Euroopan yhteisön tai Euroopan talousalueen (ETA) jäsenvaltioista peräisin olevien osinkojen ja kolmannesta maasta peräisin olevien osinkojen välillä. Se selittää joutuneensa tämän kysymyksen eteen siksi, että OESF sai kyseisen tilivuoden aikana osinkoja eräältä Sveitsiin sijoittautuneelta yhtiöltä.

126. Nämä tekijät huomioon ottaen ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee toisen kysymyksensä b kohdassa, sovelletaanko EY 56 artiklaa samassa määrin pääomanliikkeisiin kolmansista maista tai kolmansiin maihin kuin pääomanliikkeisiin yhteisön sisällä, ja sikäli kuin tähän vastataan kieltävästi, se kysyy toisen kysymyksensä c kohdassa, onko ensimmäinen rajoitus, joka koskee ainoastaan kolmannesta maasta saaduista osingoista siellä pidätettyjen lähdeverojen hyvitystä, EY 56 artiklan vastainen, kun tämän rajoituksen perusteena on, että sijoitusyrityksellä on myös ulkomaisia osakkeenomistajia.

127. Toisen kysymyksensä a kohdassa ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin

haluaa tietää, käsittääkö ”suorien sijoitusten” käsite, joka mainitaan EY 57 artiklan 1 kohdassa – jonka mukaan jäsenvaltiot voivat edelleen soveltaa rajoituksia, jotka olivat voimassa 31.12.1993 ja jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansista maista tai kolmansiin maihin, jos näihin liittyy suoria sijoituksia – myös osakemäärän omistamisen yhtyössä, jos osakemäärä ei anna omistajalle ratkaisevaa vaikutusvaltaa keyseisen yhtiön johtamisessa tai valvonnassa.

128. Kolmannen kysymyksensä b ja c kohdassa se kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta, onko edellisiin kysymyksiin annettavien vastausten kannalta eroa sillä, asuvatko sijoitusyrityksen ulkomaiset osakkeenomistajat jossakin toisessa jäsenvaltiossa tai valtiossa, jonka kanssa tämän yrityksen sijoittautumisvaltiolla on sopimus lähdeveron vastavuoroisesta hyvittämisestä, tai onko niiden kotipaikka tällaisessa valtiossa.

129. Tarkastelen aluksi toisen kysymyksen b kohtaa, sikäli kuin se koskee OESF:n sijoituksia kolmanteen maahan, sekä toisen kysymyksen c ja a kohtaa, jotka koskevat yksinomaan näitä sijoituksia. Sen jälkeen siirryn analysoimaan toisen kysymyksen b kohtaa siltä osin kuin siinä otetaan huomioon, että osalla OESF:n osakkeenomistajista on asuintai kotipaikka kolmannessa maassa, sekä kolmannen kysymyksen b ja c kohtaa, jotka liittyvät tähän tilanteeseen.

130. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää yhteisöjen tuomioistuimelle toisen kysymyksen a–c kohdasta koostuvan kysymyksen sillä perusteella, että OESF on saanut osinkoja eräältä Sveitsiin sijoittautuneelta yhtiöltä. Mielestäni tätä kysymystä ei kuitenkaan voida ottaa tutkittavaksi, koska sillä ei ole merkitystä pääasian ratkaisun kannalta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista käy nimittäin ilmi, että OESF:lle Sveitsissä maksetuista osingoista Sveitsissä pidätetyt lähdeverot on otettu huomioon hyvityksen laskemisessa. Samaten tiedoista ilmenee, että huomioon ottamatta ovat jääneet ainoastaan jäsenvaltioissa, nimittäin Saksassa ja Portugalissa, pidätetyt lähdeverot.

131. Oikeuskäytännön³³ perusteella katson siis, ettei ole tarpeen vastata toisen kysymyksen b kohtaan siltä osin kuin se koskee OESF:n sijoituksia Sveitsiin, eikä toisen kysymyksen c ja a kohtaan, joissa on kyse nimenomaan näistä sijoituksista.

132. Tarkastelen seuraavaksi toisen kysymyksen b kohtaa siltä osin kuin siinä viitataan kolmansissa maissa asuvien tai niihin sijoittautuneiden osakkeenomistajien omistukseen OESF:n yhtiöpääomasta, sekä kolmannen kysymyksen b ja c kohtaa.

33 – Ks. erityisesti em. asia Lenz (tuomion 52 kohta) ja asia C-152/03, Ritter-Coulais, tuomio 21.2.2006 (Kok. 2006, s. I-1711, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksiin).

133. Kun otetaan huomioon perusteet, joiden vuoksi kansallinen tuomioistuin on nämä kysymykset esittänyt, ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin tutkii ne yhdessä ja olettaen, että kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, voidaanko kyseisiä rajoituksia perustella sillä, että kaikilla kyseisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajilla ei ole asuin- tai kotipaikkaa toisessa jäsenvaltiossa tai sellaisessa kolmannessa maassa, jonka kanssa kyseisen yrityksen sijoittautumisvaltiolla on sopimus, jossa määrätään osinkojen lähdeveron vastavuoroisesta hyvittämisestä.

134. Kuten edellä huomautin, yhteisöjen tuomioistuin on tosin todennut, että on mahdollista, että jäsenvaltio voi osoittaa pääomanliikkeitä kolmansiin maihin ja kolmansista maista koskevan rajoituksen olevan tietystä syytä perusteltu tilanteessa, jossa tätä syytä ei pidettäisi pätevänä perusteena jäsenvaltioiden välisten pääomanliikkeiden rajoitukselle.

135. Yhteisöjen tuomioistuin on antanut joitakin ohjeita siitä, minkälaisilla perusteilla tämä voidaan hyväksyä. Nämä perusteet johdetaan siitä, että kolmansia maita eivät sido yhteisön oikeudessa asetetut vaatimukset, etenään sellaiset yhteistyövelvoitteet, jotka koskevat tietojen ja avun antamista verojen perinnässä. Alankomaiden hallitus

väittää, että perusteeksi kelpaa myös se, että kolmansien maiden ei tarvitse vastavuoroisesti noudattaa EY 56 artiklassa määrättyjä velvollisuuksia.

136. Joka tapauksessa katson, ettei riidanalaisia rajoituksia voida tässä tapauksessa oikeuttaa perusteilla, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin. Riidanalaiset rajoitukset nimittäin pienentävät – kuten edellä esitin – kaikkien osakkeenomistajien osinkotuottoa näiden asuin- tai sijoittautumispaikasta huolimatta ja ovat näin ollen erotuksetta epäedullisia niille kaikille. Lisäksi ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee, että osalla OESF:n ulkomaisista osakkeenomistajista oli kyseisenä tilivuonna asuin- tai kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa.

137. Tästä seuraa, että vaikka riidanalaisia rajoituksia voitaisiinkin perustella syyllä, joka liittyy erityisesti pääomanliikkeisiin kolmansiin maihin tai kolmansista maista, siinä tapauksessa, että kaikki kyseisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajat asuvat tai ovat sijoittautuneet johonkin kolmanteen maahan, ei tällaista perustetta voida tässä tapauksessa hyväksyä.

138. Näin ollen ehdotan, että toisen kysymyksen b kohtaan ja kolmannen kysymyksen

b ja c kohtaan vastataan siten, että kyseisiä rajoituksia ei voida perustella sillä, että kaikilla kyseisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajilla ei ole asuin- tai kotipaikkaa toisessa jäsenvaltiossa tai sellaisessa kolmannessa maassa, jonka kanssa kyseisen sijoitusyrityksen kotijäsenvaltiolla on sopimus, jossa määrätään osinkojen lähdeveron vastavuoroisesta hyvittämisestä.

4. Kolmannen kysymyksen a kohta

139. Kolmannen kysymyksensä a kohdassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko edellisiin kysymyksiin annettavien vastausten kannalta eroa sillä, onko vero, joka toisessa maassa pidätetään tuosta maasta saatavista osingoista, sitä veroa korkeampi, joka pidätetään siinä jäsenvaltiossa, jossa sijoitusyrityksen kotipaikka on, jaettaessa näitä osinkoja edelleen ulkomaisille osakkeenomistajille.

140. Kyseinen tuomioistuin kysyy tätä yhteisöjen tuomioistuimelta siksi, että Portugalin OESF:ltä Portugalista saaduista osingoista pidättämän lähdeveron verokanta oli 17,5 prosenttia, kun taas Alankomaissa OESF:n osakkeenomistajille jaetuista osingoista pidätetyn lähdeveron verokanta oli 15 prosenttia.

141. Tämä seikka ei mielestäni vaikuta mitenkään siihen, kuinka ensimmäiseen kysymyssarjaan pitäisi vastata.

142. Ensimmäisen rajoituksen osalta on todettava, että Alankomaiden muissa jäsenvaltioissa kuin Saksassa ja Portugalissa pidätetyistä lähdeveroista myöntämä hyvitys ei riipu verokannasta. Portugalissa pidätettyjä lähdeveroja on siis kohdeltava samalla tavalla ja niiden on annettava oikeus hyvitykseen, vaikka niiden verokanta onkin korkeampi kuin osakkeenomistajille jaetuista osingoista pidätetyn Alankomaiden veroennakon verokanta.³⁴

143. Sama päätelmä pätee toiseen rajoitukseen. Toisesta jäsenvaltiosta pidätetystä lähdeverosta myönnettävä hyvitys sellaiselle sijoitusyritykselle, jonka kaikki osakkeenomistajat asuvat Alankomaissa tai ovat sinne sijoittautuneita, ei sekään riipu kyseisen lähdeveron verokannasta. Sijoitusyritys,

³⁴ – Tältä osin on aiheellista tämentää, että toisin kuin OESF väitti suullisessa käsittelyssä, Alankomaiden hallituksen ei kuulu korvata sille koko Portugalissa kannetun veron määrää, jos riidanalaisessa verojärjestelmässä – sikäli kuin olen sen oikein ymmärtänyt – hyvitys, joka myönnetään ulkomailta saaduista osingoista pidätetyn lähdeveron takia, rajoittuu siihen määrään, joka vastaa kyseisten osinkojen osuutta Alankomaiden yhteisöverosta. Portugalissa pidätetyn lähdeveron on annettava oikeus hyvitykseen samoilla edellytyksillä kuin muissa jäsenvaltioissa pidätettyjen lähdeverojen.

jonka pääoma on kokonaan tai osittain ulkomaisten osakkeenomistajien omistuksessa, on siis oikeutettu tähän hyvitykseen osinkojen lähdevaltion lähdeveron verokannasta huolimatta.

144. Ehdotan, että kolmannen kysymyksen a kohtaan vastataan, että edellisiin kysymyksiin annettavien vastausten kannalta ei ole merkitystä sillä, onko vero, joka toisessa maassa pidätetään tuosta maasta saatavista osingoista, sitä veroa korkeampi, joka pidätetään siinä jäsenvaltiossa, jossa sijoitusyrityksen kotipaikka on, jaettaessa näitä osinkoja edelleen ulkomaisille osakkeenomistajille.

V Ratkaisuehdotus

145. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Hoge Raad der Nederlandenin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

- 1) EY 56 ja EY 58 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastaisena on pidettävä riidanalaisen Alankomaiden lainsäädännön kaltaista jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka mukaan hyvitys, joka sijoitusyritykselle myönnetään sen toisesta jäsenvaltiosta saamista osingoista siellä pidätetyn lähdeveron takia, ensinnäkin rajoittuu siihen määrään, jonka Alankomaissa asuva luonnollinen henkilö olisi voinut vähentää toisen jäsenvaltion kanssa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn kahdenvälisen verosopimuksen perusteella, ja toiseksi pienenee, jos ja siinä laajuudessa kuin verotuksellisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajat ovat sellaisia luonnollisia henkilöitä, jotka eivät asu Alankomaissa, tai sellaisia yhteisöjä, jotka eivät kuulu Alankomaiden yhteisöveron piiriin.

- 2) Näitä pääomanliikkeiden rajoituksia ei voida perustella sillä, että kaikilla kyseisen sijoitusyrityksen osakkeenomistajilla ei ole asuin- tai kotipaikkaa toisessa jäsenvaltiossa tai sellaisessa maassa, jonka kanssa kyseisen sijoitusyrityksen kotijäsenvaltiolla on sopimus, jossa määrätään osinkojen lähdeveron vastavuoroisesta hyvittämisestä.

- 3) Edellisiin kysymyksiin annettavien vastausten kannalta ei ole merkitystä sillä, onko vero, joka toisessa maassa pidätetään tuosta maasta saatavista osingoista, sitä veroa korkeampi, joka pidätetään siinä jäsenvaltiossa, jossa verotuksellisen sijoitusyrityksen kotipaikka on, jaettaessa näitä osinkoja edelleen ulkomaisille osakkeenomistajille.